

La 4 februarie, Nicolas Sarkozy, președintele Franței, a efectuat o scurtă vizită în România. Așa cum sublinia *Le Figaro*, România este o țară pe care Parisul va conta în perioada președinției franceze a Uniunii Europene, care va fi inaugurată în iulie 2008.

Obiectivul urmărit de Sarkozy a fost câștigarea României în favoarea priorităților franceze în cadrul Uniunii: energie și mediu, imigrația, agricultura, securitatea. Franța e interesată de sprijinul României pentru o politică agrară substanțială și pentru dosarul energetic

După ce au ascultat cuvântarea președintelui francez, deputații și senatorii au ratificat Tratatul de reformă al Uniunii Europene, așa-numitul *Tratat de la Lisabona*, care înlocuiește vechea Constituție europeană, respinsă în 2005. Documentul a primit 387 de voturi pentru și unul împotriva. Un parlamentar s-a abținut. Votul împotriva i-a aparținut deputatului independent Lavinia Șandru (*Consider că nu este normal ca România să nu aibă nicio contribuție, care, indiferent cum o să se numească, reprezintă o nouă Constituție Europeană*), în timp ce deputatul conservator Dragoș Dumitriu s-a abținut. Ratificarea s-a vrut un cadou de bun-venit, salutată de Nicolas Sarkozy ca pe un simbol remarcabil al apropiierii dintre Franța și România.

Europa are nevoie de România

✎ Marilena GEORGESCU

În aceeași zi, președintele francez semnase, împreună cu omologul său român, Traian Băsescu, Declarația comună pentru punerea în aplicare a unui parteneriat strategic. Este primul de acest gen semnat cu o țară din Est. Prin semnarea acestui document-cadru, se urmărește intensificarea relațiilor bilaterale în mai multe domenii de activitate, între care și cel nuclear. Parisul este unul dintre cei mai mari promotori ai energiei nucleare, iar România intenționează să cumpere o centrală nucleară bazată pe tehnologie occidentală.

În cursul conferinței de presă care a urmat, președintele Băsescu și-a exprimat speranța că societatea *Gaz de France* se va fi implica în proiectul de construire a gazoductului european *Nabucco*. În cadrul acestuia, se prevede construirea unei conducte cu o lungime de 3.400 km pentru transportarea gazelor din Asia centrală și Orientul Mijlociu către Uniunea Europeană, mai precis din Marea Caspică, până în Austria, via Turcia și Balcani, în scopul reducerii dependenței țărilor occidentale de Rusia. La proiect, care va costa cinci miliarde de euro, s-au asociat deja cinci țări: Turcia, România, Bulgaria, Ungaria și Austria.

Este posibil ca *RWE*, una dintre cele mai mari companii energetice din Germania, să devină cea de-a șasea mare firmă care susține proiectul *Nabucco*. Informația a fost publicată de *Financial Times*, dar *RWE* nu a confirmat relatările, spunând că și-a exprimat doar interesul pentru *Nabucco* și a fost foarte mulțumită de aceste semnale pozitive. Compania germană a anunțat totuși că dorește să investească un miliard de dolari în explorare, dezvoltare și infrastructură, necesare exploatarea gazului din regiunea Caspică.

MOLDOVA, ZONĂ STRATEGICĂ A INTERESESELOR RUSIEI

✎ General-maior (r) Mihaiu MĂRGĂRIT

Geneza conflictului din Transnistria și condițiile care au dus la autoproclemarea independenței acestei regiuni sunt total diferite de cele din Kosovo. Acutizarea situației din provincia sârbă, la începutul acestui an, și pronunțarea din ce în ce mai des a intenției kosovarilor de a recurge la proclamarea unilaterală a independenței au generat aprecieri cu privire la precedentul ce se va crea și în alte situații conflictuale asemănătoare din Europa, menționându-se printre ele și Transnistria. Sunt de părere că situațiile nu sunt similare.

Se poate și așa

Nu facem istoricul evoluției situației din Transnistria. Menționez doar că declararea independenței acesteia s-a făcut prin forță. Separatiștii au preluat controlul regiunii în urma unui război civil, iar autoproclemata Republică Moldovenească Nistreană, deși nu se bucură de recunoaștere internațională, este o realitate impusă, în virtutea principiului „politicii faptului implinit”. Ca urmare, ani în șir, oficialitățile de la Chișinău, organisme internaționale, marile puteri, statele învecinate au fost obligate să se apropie de conducerea de la Tiraspol pentru a găsi o formulă de negociere a acestui conflict, deși Transnistria era și este un „stat” nerecunoscut internațional. S-au emis numeroase soluții și planuri – negocieri în Format 5+2, Planul Kozak 2, Kozak 3, Zubakov 1, Reglementare prin democrație –, dar negocierile au rămas „înghețate”. În consecință, Kosovo, care încă nu și-a declarat unilateral independența, dar intenționează să o facă, contând și pe principiul amintit, nu avea cum să „stimuleze” Transnistria, aceasta fiind, de fapt, adevăratul exemplu că „se poate și așa”.

Dincolo de soluționarea unui conflict înghețat

În decembrie 2007 și ianuarie 2008, constatăm o agitație mai mare în legătură cu Transnistria. Menționăm doar declarațiile liderului nistrean, Smirnov, în legătură cu *modelul Kosovo*, și relatările agenției de presă nistrene *Lenta PRM*, referitoare la insistențele tot mai ferme ale Bisericii Ortodoxe Ruse de a-și întări poziția în Moldova, îndeosebi, în Transnistria. Iar recent, aflăm că președintele legislativului de la Tiraspol, Evgheni Sevciuk, a declarat că *problema transnistreană ar putea fi rezolvată mai ușor dacă Republica Moldova și-ar schimba cât de repede posibil politica externă*, salutând ceea ce numea „renunțarea la o retorică militantă”.

Fără a comenta declarațiile lui Sevciuk, ministrul de externe al Republicii Moldova, Andrei Stratan, afirma că autoritățile de la Chișinău își doresc soluționarea conflictului transnistrean, până la sfârșitul anului 2008, subliniind că, actualmente, nu ar fi piedici pentru depășirea lui. Toate aceste afirmații, la care adăugăm și diversitatea comentariilor de presă, cu privire la o viitoare escaladare a conflictului transnistrean,

după un posibil „model Kosovo”, au urmărit, în realitate, pregătirea și, după cum vom vedea mai jos, lansarea unei noi politici din partea Chișinăului și a Moscovei, înaintea încheierii actualului mandat al Președintelui Putin. Așa cum sunt formulate și unele aprecieri, cuprinse în volumul *Bazele geopoliticii Rusiei*, editată la Moscova, în 1999 – un fel de ghid politic, neoficial –, conform cărora, Moldova, asemenea Ceceniei, rămâne *obiectiv strategic al Rusiei*, a cărui cucerire va începe de la Transnistria, declarată *zonă strategică a intereselor rusești*.

Dialogul cu Moscova

Înțelegem clar că Putin nu putea să lase conflictul cu Transnistria la stadiul „negocierilor înghețate”. În acest context, care sunt noile politici și de ce Putin acționează abia acum? În ceea ce privește Moldova, remarcăm intenția lui Voronin de a relua dialogul cu Moscova, întrerupt în ultimul timp, datorită micilor sale cochetării cu UE. Recentă vizită a acestuia la Moscova a urmărit să obțină de la Putin, abia revenit din Bulgaria, o *impulsionare* a negocierilor privind conflictul cu Transnistria, demonstrând prin aceasta că își însușește „soluția” Moscovei, de a readuce Moldova sub protectorat rusesc.

Se și remarcă, de altfel, o apropiere a poziției celor doi lideri față de ideea federalizării Moldovei, posibilă cale de rezolvare a conflictului. Totodată, demersul lui Voronin scoate în evidență și deschiderea drumului spre o integrare treptată, prin proiecte economice, a Republicii Moldova și Transnistriei în Rusia. Se pare că rezultatul convorbirilor cu Putin l-a încurajat pe Voronin, pentru că, pe 28 ianuarie, la aproximativ o lună și jumătate de la ultima sa vizită în Bulgaria, s-a reîntâlnit la Sofia cu omologul său bulgar, Pârvanov. Vizita a surprins nu numai mass-media, ci și apropiații instituțiilor prezidențiale din cele două țări. În acest punct, menționăm că, în urmă cu aproximativ două săptămâni, Putin a semnat la Sofia acordul energetic referitor la conducta de gaz *South-Stream*, iar renumitul grup energetic *Gazprom* a încheiat la sfârșitul lui ianuarie și un parteneriat cu Serbia, pentru participarea la același proiect. Aceste înțelegeri, parafate deja, au fost unanim apreciate de către analiști ca *lovitură a Moscovei* dată proiectului *Nabucco*, la care participă și țara noastră și este susținut de Uniunea Europeană și Statele Unite.

Între Europa și Rusia

Nu poate fi trecută cu vederea nici vizita lui Voronin la Bruxelles. În convorbirile avute cu președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, el a dorit să dea asigurări asupra relațiilor Moldovei cu Uniunea Europeană și să convingă asupra bunelor intenții în legătură cu Tiraspolul. Apreciat însă numai în contextul ultimelor sale demersuri pe plan extern, Voronin pare un partener imprezvizibil pentru Occident (UE), din moment ce a reintrat în grațiile Moscovei. Integrarea în Europa, declarată încă de la început ca prioritate pentru Moldova, și aderarea în același timp la Comunitatea Statelor Independente, rămân lozinci sub care Voronin crede că poate primi gratuit, asistență tehnică și financiară. În consecință, Rusia a și declarat că acordă ajutor financiar, deocamdată, doar regiunii separatiste Transnistria. În ansamblul dinamicii evenimentelor și declarațiilor, oficiale și mai puțin oficiale, după retragerea din Tratatul asupra Forțelor Convenționale (CFE), Moscova consideră că a sosit momentul să arate și consecințele „punitiv” ale acestui gest la adresa Occidentului, condiționându-i lui Voronin menținerea trupelor ruse în regiune.

În concluzie, dinamizarea preocupărilor lui Voronin față de Transnistria consolidează, de fapt, poziția Moldovei în zona de influență a Rusiei. La rândul ei, Rusia devine tot mai fermă și explicită în politica sa externă față de spațiul ex-sovietic, arătându-se decisă a limita influența occidentală, penetrată prin promovarea democrației și cu instrumente exclusiv economice. Ca urmare, a început și ea să acorde prioritate acestor instrumente economice, exercitate în forță, convinsă fiind că, în perioadele de tranziție, statele din acest spațiu, ca și din zona ex-comunistă europeană, nu se mai simt atrase de politica unei diplomații fără substanță economică concretă și cu atât mai mult de politica militară.

Primele rezultate concrete ale unei asemenea politici, lansate de Putin în context internațional mai larg, i-ar aduce și avantaje imediate, determinând poate și surprize în ce privește viitorul său rol politic la Kremlin. Se pare că Moldova și-a pus acum mari speranțe în această politică a Rusiei.

Rusia manifestă o preocupare tot mai mare pentru prezența sa militară în proximitatea zonelor de extindere a NATO și Uniunii Europene, dar asta nu poate motiva prioritățile sale geostrategice față de Moldova. Mai mult, se poate spune că un asemenea „apetit” vine chiar din istorie. Fără a intra în detaliile epocii staliniste, cred că ar fi de reamintit o hartă publicată în anul 1969, cu statut de ghid turistic, în revista moscovită *Turist*. Documentul arată clar că nu era vorba de o Republică Autonomă Socialistă Sovietică (RASSM) sau de RSSM, ci de o *PRIDNESTROVIE MARE*. În ea era inclusă și *Basarabia*, o parte din *Bucovina* și din *Transnistria*, cu hotare până la Balta, Odesa, Cetatea Albă, Cernăuți, precum și o parte din *actuala Ucraina*, cu frontiera la Kiev și Nicolaev, până la râul Tiligul. Inițial, s-a sugerat denumirea de *Pridnestrovie*, eliminându-se cuvântul „moldovenească”, pentru că Rusia a dorit dintotdeauna să-și extindă hotarele de vest până la Prut. Astăzi, suntem martorii altei *Pridnestrovii*, a cărei denumire se vrea schimbată, tot mai insistent, în *Malaia Rossia* sau *Pridnestrovschaia Kazakskaja Respublica*. Se cunosc și alte proiecte și planuri vehiculate la Moscova, Tiraspol, Chișinău, precum *Moldova Mare* sau *Uniunea Rusia-Belarus-Moldova*.